

# “La millor història és una història crítica”

L'editorial Tres i Quatre acaba de publicar la segona edició de la 'Història del País Valencià', del professor d'Història Medieval de la Universitat de València Antoni Furió. Un llibre essencial en la historiografia valenciana contemporània —exhaurit de fa molt de temps— que torna a circular gràcies a la iniciativa de l'editorial valenciana.

**A**ntoni Furió és professor titular del Departament d'Història Medieval de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València (UV). A més, dirigeix el servei de publicacions d'aquesta universitat i és, també, el director de la revista de pensament contemporani *L'Espill*, que coediten l'editorial Tres i Quatre i la UV.

—Quin és el motiu d'aquesta segona edició de la *Història del País Valencià*?

—En història els coneixements sempre són provisionals. No em sentia, però, perquè encara no ha passat prou temps, obligat a revisar el text, a fer una nova escriptura de la *Història del País Valencià*. El llibre encara té vigència. D'aquí l'encert de la seua reedició. Calia posar a l'abast un llibre que el 1995, any de la seua primera edició a càrrec de la ja extinta IVEI, no va tenir la difusió i la promoció que es mereixia.

—Aquesta permanent provisionalitat de la història, unida a les interpretacions que se'n fan, no dóna un caràcter excessivament subjectiu a la disciplina?

—Els paradigmes científics sempre estan canviant. Fins i tot els coneixements més sòlids, com són aparentment els de la física, també estan sotmesos a provisionalitat. El coneixement científic és sempre provisional. Això no vol dir que siga relatiu ni tampoc subjectiu. Tot coneixement científic —la història també— té una aspiració d'objectivitat. El que succeix, però, és que és un coneixement objectiu amb data de caducitat. La provisionalitat de la ciència fa trontollar la idea de la història com a acumulació. El coneixement científic, i per tant l'històric com una de les formes o varietats d'aquest coneixe-

ment, no és acumulatiu. Una nova sensibilitat historiogràfica, un canvi de perspectiva, juntament amb els progressos de la investigació, poden fer canviar tota la nostra concepció. El coneixement que tenim ara de l'edat mitjana és molt valuós però és d'una naturalesa molt diferent a la que podien tenir els grans historiadors del segle XIX, o de fa trenta anys. La historiografia valenciana dels anys setanta, que té el seu primer exponent en el Primer Congrés d'Història del País Valencià del 1971, és una historiografia molt bona. La historiografia actual naix d'ací, però ara hi ha tota un altra perspectiva.

—Em fa l'efecte, però, que la història és més susceptible de manipulació política que no altres disciplines científiques. Només hem de veure com el govern central malda per ensenyar una determinada història nacional. Podem evitar aquesta manipulació en l'ensenyament de la història?

—La història té un fort component polític. La decisió dels continguts de la història depèn dels col·lectius que hi estan implicats. El problema és que tots ells pensen que tenen els drets exclusius sobre la definició d'aquests continguts. Hi ha els investigadors, que construeixen la història; els ensenyants, que la transmeten; i els polítics, que són els qui fixen els mínims de continguts. Jo no crec que cap d'aquests tres “actants” de la història tinga competència exclusiva en la transmissió del coneixement històric. Pense que tots tres hi han de tenir un paper equilibrat. Els excessos de protagonisme sempre m'han semblat dolents. Hi ha d'haver un consens entre els investigadors, els ensenyants i els polítics. És infinitament més important comprendre

el passat que no acumular dades i noms, o substituir una determinada història nacional per un altre santoral. La millor història que es pot fer és una història crítica, començant per la història del propi país. Sempre serà millor una història crítica que no una història esbiaixada cap a qualsevol dels dos extrems: cap al triomfalisme o cap al victimisme nacional. És a dir, una història a la castellana o a la valenciana. I crítica vol dir interrogar-se sobre la manera

lunya i Galícia, quan s'està generant contínuament nacionalisme espanyol i s'organitzen col·loquis que parlen de l'existència mil·lenària d'Espanya. El problema de fons és que tots els intel·lectuals espanyols pensen que el nacionalisme espanyol és una cosa natural. N'hi ha, fins i tot, qui pensa que Espanya existeix des del segon dia de la creació. I és aquesta convicció ferma i arrelada la que els porta a trobar el seu nacionalisme tan natural que fins i tot no el perceben.

els aragonesos a l'interior tampoc no s'ajusta a la realitat. Enric Guinot ho va demostrar a *Els Fundadors del Regne de València*. Tampoc no és del tot veritat la dualitat entre València i la resta del país, entre un cap i casal industrialitzat i una rereguarda de país eminentment rural. Perquè ja des de la seua fundació, el país és com una columna vertebral les vèrtebres de la qual són les ciutats. Des de Morella a Oriola, cada vint o trenta quilòmetres, hi ha una ciutat. Com molt bé diu Josep Sorribes, el valencià és un país de ciutats. En canvi, crec que sí que hi ha hagut, gairebé des del principi, una dualitat cultural i lingüística, i no sé fins a quin punt també nacional. A mesura que hem avançat en el temps, s'hi han anat superposant dues cultures nacionals, al País Valencià: la catalana i la castellana. La identitat nacional és un procés inacabat, però. Avui dia la voluntat de ser té un paper importantíssim en la qüestió identitària.

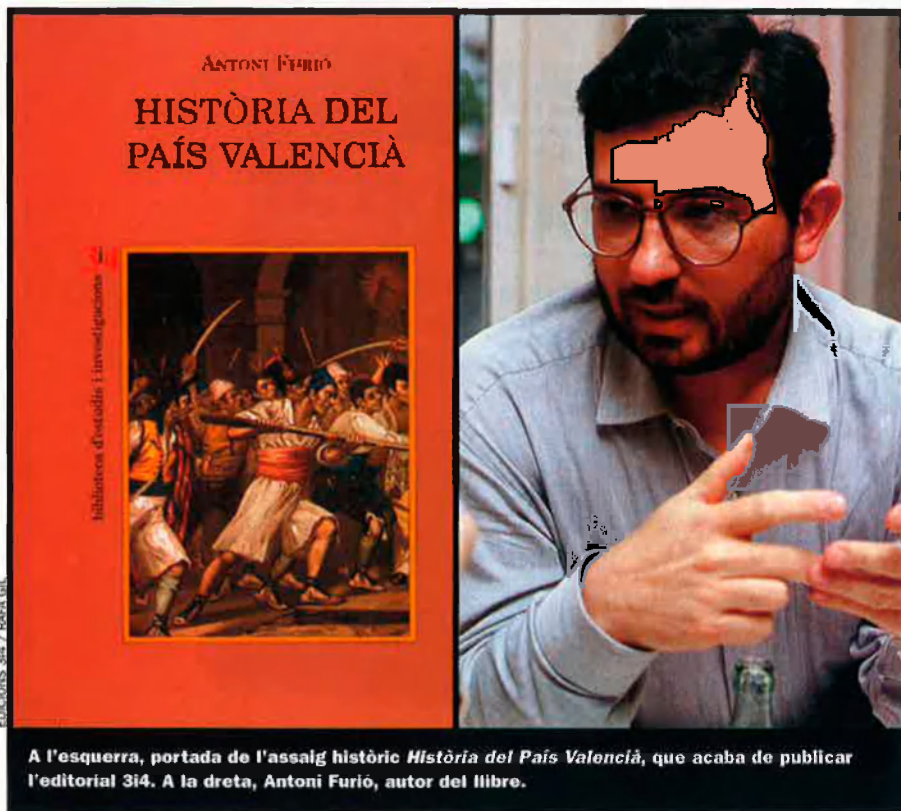
—Per quin motiu els valencians no vam arribar a l'Estatut per la via de l'article 151?

—Els socialistes valencians, a diferència dels andalusos, no van pressionar prou i, sobretot, van estar molt més controlats per Madrid. Els polítics valencians no han tingut un projecte propi, sinó que han estat subsidiaris del projecte estatal.

—Quin sentit té, ara per ara, parlar de País Valencià?

—Continue utilitzant el terme de País Valencià per moltes raons. Considere que el terme de "Comunitat Valenciana" és merament administratiu; la denominació de "Regne de València" és arcaïtzant i la de "Regió Valenciana" és totalment subsidiària i folklòrica. Faig servir el terme de País Valencià per les mateixes raons que el van posar en circulació els valencianistes dels anys trenta. Era un projecte de modernització del país. El terme continua tenint unes connotacions civils, laiques, que els altres no tenen. Al llibre li escau aquest terme modern i higiènic de País Valencià.

Juli Capilla



A l'esquerra, portada de l'assaig històric *Història del País Valencià*, que acaba de publicar l'editorial 3i4. A la dreta, Antoni Furió, autor del llibre.

com s'han interpretat o construït els fets històrics.

—A l'estat espanyol, creu que actualment hi ha un debat entorn de l'ensenyament de la història o més aviat hi ha un intent velat de manipulació de la història al servei del nacionalisme?

—Dissortadament no hi ha hagut cap debat. S'analitzen les manipulacions que fa el nacionalisme perifèric. Però sempre hi ha un silenci absolut pel que fa al nacionalisme espanyol. És una hipocresia que l'Acadèmia de la Història critique els manuals que es fan al País Basc, Cata-

lunya i Galícia, quan s'està generant contínuament nacionalisme espanyol i s'organitzen col·loquis que parlen de l'existència mil·lenària d'Espanya.

—Els valencians hem viscut en un estat permanent de dualitat identitària?

—Això de la identitat és una cosa tan vaporosa... Sempre es troba en un procés de redefinició constant. La dualitat de què parlava Reglà —la de ciutat-camp, catalans-aragonesos, etc.— tampoc no és certa. La dualitat aragonesos-catalans del primitiu Regne de València no és tal perquè la primera colonització va ser majoritàriament catalana. La creença que els catalans es van instal·lar a la costa i